

WE CARE ABOUT THE EU FUTURE – KEŤ 2024

GMINA KÉTY

ÉRSEKKÉTY

LÁZI

KÉTY

CSÍKSZENTDOMOKOS

HOSSZÚPERESZTEG

DIÓSD

Záleží nám na budúcnosti EÚ – Keť 2024

Projekt „Záleží nám na budúcnosti EÚ“ – Keť 2024 je stretnutím občanov z družobných miest Maďarska, Poľska, Slovenska a Rumunska s cieľom rozvinúť intenzívnejšiu spoluprácu medzi existujúcimi partnerskými mestami a nadviazať na dlhoročné tradície spoločného riešenia aktuálnych problémov EÚ.

Náš projekt bude znakom solidarity medzi občanmi, cezhraničnej solidarity medzi členskými

štátmi a solidarity prostredníctvom podporných opatrení v rámci EÚ a mimo nej. Účastníci budú mať možnosť diskutovať, vymieňať si názory a nápady, ako zlepšiť solidaritu nielen voči občanom EÚ, ale aj voči občanom iných krajín. Demonštrovať formy solidarity v rámci EÚ v reakcii na rôzne udalosti, akými sú prírodné katastrofy, pandémie, teroristické útoky atď. Prezentácia iniciatív a projektov podporujúcich solidaritu – programy Erasmus+, občianske iniciatívy a kampane, dobrovoľnícke projekty a pod. Predstavujeme Európsky zbor

solidarity. Ďalšou témou bude budúcnosť EÚ. Účastníkov vyzývame, aby sa aktívne zapájali do demokratického života na úrovni EÚ a posilňovali svoj zmysel pre zodpovednosť za rozvoj Únie, ako môžu realizovať svoje vízie o budúcnosti EÚ.

Cieľom je zvýšiť povedomie o možnostiach aktívnej účasti občanov na demokratickom živote

Únie, základných právach občanov EÚ a ich úlohe v občianskej spoločnosti; rozšírenie vedomostí o vzťahu medzi miestnymi a európskymi rozhodovacími procesmi.

Do projektu je zapojených 225 občanov z Rumunska, Maďarska a Poľska. Spolu s miestnymi obyvateľmi je do projektu priamo zapojených 525 európskych občanov. Projekt nepriamo ovplyvňuje až 30 000 občanov, ktorí sa stávajú aktívnymi tvorcami a spoluzodpovednými členmi budúcnosti EÚ, spoznávajú bohaté kultúrne a jazykové prostredie Európy a podporujú

vzájomné porozumenie a toleranciu.

Ciele:

- podpora výmen medzi občanmi rôznych krajín;
- poskytnúť občanom praktické skúsenosti s bohatstvom a rozmanitosťou spoločného dedičstva Únie a upozorniť ich na to, že toto je základom fór spoločná budúcnosť;
- zabezpečenie mierových vzťahov medzi Európanmi a zabezpečenie ich aktívnej účasti na miestnej úrovni;
- posilnenie vzájomného porozumenia a priateľstva medzi európskymi občanmi;
- podpora spolupráce a výmeny osvedčených postupov medzi obcami;
- podpora dobrej miestnej správy vecí verejných
- posilnenie úlohy miestnych a regionálnych orgánov v procese európskej integrácie;
- poukázať na dôležitosť spolupráce na spoločných projektoch a významnú úlohu predstaviteľov družobných miest v medzinárodnej a národnej aktívnej spolupráci, regionálnej a miestnej úrovni;

- lepšie porozumieť a diskutovať o tom, čo znamená solidarita pre politický subjekt zložený z národov, ako je EÚ, najmä v čase krízy; ktoré sú právne, politické, ekonomické a etické limity európskej solidarity;
  - podpora medzikultúrneho dialógu a vzájomného porozumenia medzi krajanmi a cudzincami (pristáhovalcami),
  - podnecovanie aktívnej účasti na demokratickom živote na úrovni EÚ a posilňovanie zmyslu pre zodpovednosť za rozvoj Únie, vízie budúcnosti EÚ
- sa vyskytuje
- zvyšovanie vedomostí o možnostiach občanov aktívne sa zúčastňovať na demokratickom živote Únie, základných právach občanov EÚ a ich úlohe v Európskej únii občianska spoločnosť; znalosť vzťahu medzi miestnymi a európskymi rozhodovacími procesmi;
  - získanie konkrétnejších informácií o výhodách a príležitostiach poskytovaných občanom EÚ
- ao úspechoch EÚ.

Samosprávy

Csíkszentdomokos - Rumunsko

Najsevernejšia a najväčšia osada povodia Felcsíki, ktorá sa nachádza v okrese Harghita, je Csíkszentdomokos. Obec sa nachádza na križovatke horného toku rieky Olt, štátnej cesty spájajúcej Csík s Gyergyom a okresnej cesty vedúcej do Balánbánye. Je to najľudnatejšia osada vo Felcsíku s takmer 6 400 obyvateľmi. Osada, ktorá sa nachádza 30 km od Csíksomlyó a 50 km od jazera Gyilkos, je obklopená horami. Z dediny je výhľad na mimoriadne krásne pohorie Nagyhagymás s Egyeskö uprostred.

POHOSTINSTVO

Obec vzhľadom na početnosť obyvateľov a pomerne veľkú rozlohu ponúka návštevníkom množstvo atrakcií. Našich hostí vítame nielen raz do roka, na Turíce, ale aj pri mnohých iných príležitostiach s rôznorodým programom a podujatiami. Okrem tichého, pokojného životného

štýlu a prírodných hodnôt je sila obce v jej tradíciách. Aj tu sa mení starý svetonázor, hodnoty

a zvyky, no stále existujú prvky tradičného sveta, ktoré sú stále nedotknuté a ktoré už okúsili mnohé etnografické diela a dokumentárne filmy.

Pokojný, relaxačný víkend v Csíkszentdomokos

Náš víkendový program odporúčame rodinám (mladým aj starším), ktoré hľadajú oddychový

útek. Ubytovanie v rodinných domoch poskytujeme s polpenziou od piatku poobede do nedele večera (alebo na dobu podľa potreby hosťa). Stravovacie možnosti sú k dispozícii v penzióne Kárpátia alebo v ubytovaní. Priložená brožúra poskytuje podrobné informácie o väčšine inštitúcií, ktoré je možné v obci navštíviť. Ich návštevu a predstavenie dominant obce

návštevu prírodných a kultúrnych hodnôt okolia. Hostia majú k dispozícii sprievodcu, ktorý je so skupinou celý deň a v prípade väčších skupín skupinu sprevádza viacero sprievodcov.

Výlety na konskom záprahu do okolitých hôr

Tieto výlety je možné naplánovať na jeden alebo viac dní v závislosti od vašich potrieb.

Významné pamiatky: Nagyhagymás (1792 m), Egyeső (1504 m), prameň rieky Olt. Malebné „potoky“ Gyimesközéploku sú odtiaľto ľahko dostupné na vozíku alebo na horskú túru.

Podrobné programy a termíny si môžete vyžiadať e-mailom alebo telefonicky na nižšie uvedení kontaktných údajoch.

Významné dni v Csíkszentdomokos

Väčšina obce je katolícka. Pri príležitosti oficiálnych cirkevných sviatkov (Kvetná nedeľa, Veľký týždeň, Veľká noc, adventné nedele, Vianoce, Deň Pána, Deň sv. Antona, Deň pšenice) a maďarských štátnych sviatkov (15. marec, 20. august) sa v obci organizujú komorné slávnosti, bohaté na staré zvyky (v iných osadách väčšinou zaniknuté) a bohaté na predstavenia, na ktorých sú hostia vždy vítaní.

Karnevalový pohreb

Csíkszentdomokos organizuje špeciálnu fašiangovú rozlúčku, ktorá bola predmetom mnohých

etnografických štúdií. Karneval stelesňuje slamená bábika menom Illyés, ktorá sa „ťahá“ dedinou na vozíku zostavenom z vozíkov, sprevádzajú ho krojované žartovné figúrky a potom

„nariekajú“ a pália. Celodenné podujatie sa koná na fašiangový utorok a končí radovánkami do polnoci.

St. Deň Domokosa

Najvýznamnejším dňom v živote obce je rozlúčkový deň 8. august, ktorý znamená spolupatričnosť. Domokošove hody. V minulosti, keď dievčatá chodili slúžiť, podpisovali zmluvy s tým, že ich každý rok v deň rozlúčky s dedinou pustia domov na dovolenku. Teraz sa rozrástol na trojdňový sviatok, takže všetci dedinčania, ktorí odišli do zahraničia, sa v týchto dňoch snažia prísť domov a osláviť to so svojimi príbuznými a spoluobčanmi. Našich milých hostí vítame na našich podujatiach s prepracovaným programom.

Gáborkert spomienkový akt

8. októbra 1944 rumunská polovojenská organizácia prichádzajúca za ruskými jednotkami vstupujúcim do Severnej Transylvánie zastrelila v rokoch 1940-44 v Csíkszentdomokose v Gáborkerte 11 nevinných ľudí s cieľom zastrašiť obyvateľstvo a pomstiť sa za „malý maďarský svet“. V obci sa dodnes koná každoročná spomienka pri masovom hrobe a na pamiatku obetí sa slúži omša. Neďaleko miesta zverstva na cintoríne Hill stojí mramorový pamätník na počesť 11 obetí.

Rozlúčka s Pásztorbükkom

16. storočie Kniežatá István Báthory a Žigmund, ktoré vládli v Sedmohradsku, si koncom 19. storočia vyslúžili nenávisť Acsíkovcov porušením prastarých práv Székelyovcov a opakovane nedodržiavanými politickými sľubmi. Pomsta zastihla Endreho (Andrása) Báthoriho, ktorý sa v mladom veku stal kniežaťom a mal aj kardinálsky titul. Podľa ľudovej pamäti ho v roku 1599 v lese zvanom Pásztorbükk sťal András Nagy Kristály, rodený

Csíkszentdomokos. Každoročne druhú októbrovú nedeľu sa na mieste vraždy, kde je vybudovaný pamätník, koná kajúci sprievod a na návštevníkov čaká otvorená kaplnka, ktorá bola znovu postavená v roku 2012. Pre neopakovateľnú krásu výhľadu sa sem oplatí navštíviť aj kočom alebo pešo: okrem výhľadu na pohoria Egyeskö, Nagyhagymás a Öcsém je za dobrého počasia vidieť aj kotlinu Gyergyó.

Lázi - Maďarsko

Jeho názov pochádza zo slova láz, ktoré bolo predtým známe a používané v celej krajine, a je odvodené od slovanského všeobecného podstatného mena, ktoré znamená čistinku, lúku, seno

alebo pustatinu. Jeho starobylosť v našom jazyku potvrdzuje jeho podoba v 11. storočí.

História obce sa stráca v temnote nepísaných tisícročí, no písomné záznamy sú staré aj viac ako 900 rokov. Meno Lázi sa prvýkrát spomína v listine z roku 1083 a od 12. storočia sa od pribúdajúcich údajov odvíja útrpná história obyvateľov malej dedinky v Bakonyalji.

Osada a jej obyvatelia – s malými prestávkami – boli vždy majetkom pannonhalmského opátstva. V polovici 13. storočia, okolo roku 1240, sa vyvinul na významnú osadu. Z dobového opisu vieme, že v obci stálo najmenej 147 domov, čo sa v tom čase považovalo za dosť pôsobivé. Na Lázi bývali okrem poddaných a sluhov aj kuchár, holič, dvoran, pastier. Rôznorodosť a veľký počet remeselníkov naznačuje, že ich úlohou nebolo primárne uspokojovať potreby dedinského ľudu, ale skôr potreby opátstva.

Za vlády kráľa Mateja sa Lázi spolu s ostatnými majetkami kláštora dostal do kráľovských rúk. Kráľovským majetkom dlho nezostane, II. Za vlády Władysława získalo opátstvo späť všetky svoje majetky. Obec bola aj v tomto storočí – až do tureckého pustošenia – považovaná za stredne veľkú. Podľa súpisu z roku 1531 sa počet obyvateľov rapídne zvýšil, no viac ako polovicu jeho miest už Turci vypálili. Obyvateľov Lázi odvtedy čakal biedny osud. Opát Mihály z Győri sa snažil nahradiť utekajúce alebo zničené obyvateľstvo novými osadami. Rozvoj trval len niekoľko rokov, pretože v roku 1542 všetci obyvatelia obce utiekli pred Turkami. Dedina bola vypálená a zrovnaná so zemou, úroda a vinohrady šaleli. Vitalita a vôľa žiť však čoskoro podnietili obyvateľstvo k návratu. Zdá sa, že o pár rokov neskôr sa z úderu spamätali natoľko, že mohli pomáhať iným. V roku 1575 veľký požiar vypálil Pannonhalmu do tla. Zničené boli aj domy a kostol. O pomoc pri rekonštrukcii odvádzal prosí biskup István Fejérvöy.

Dobrovoľných darcov dlhodobo oslobodzuje od všetkých licenčných poplatkov. Svojim ochotným ľuďom odpúšťa výplatu deviateho mesiaca. Vojsko Sinana Pašu v roku 1584 dedinu úplne zničilo a zrovnalo so zemou, až do roku 1608 zostala pustá. Dedinčania potom začnú opäť prúdiť späť. Navrátilcom udelil opát výnimku na 6 rokov. Po šiestich rokoch sa Lázi krátkodobo prenájmá; Podľa súpisu z roku 1614 patrí obec Popelovcom. Po pol dekáde je opäť v držbe Rádu. Turecké vojsko už po tretíkrát ničí Lázi a z osady sa opäť stáva pustatina. Keď sa však katastrofa skončí, obyvatelia sa vracia a s veľkou vierou a ešte väčším úsilím obnovia svoju dedinu. Život víťazí nad skazou už po niekoľkýkrát. Pestovanie ornej pôdy, jednoročných plodín a chov zvierat relatívne lepšie „znášajú“ neisté časy. Inak tomu nie je ani pri hrozne. Vyhytnutý vinič sa musí znovu vysadiť usilovnou prácou a výsledok, úroda, odmení robotníka až po mnohých rokoch. V roku 1720 mala vinica Láz len 25 chotárov a aj vtedy ešte obyvateľstvo pracovalo na pestovaní ovocných stromov.

Počet obyvateľov sa teraz neustále zvyšuje a dedina o nich bohatne. V roku 1729 žilo v osade 57 poddanských roľníkov, pri práci im pomáhalo 15 robotníckych chlapcov. To, že v obci bol aj mlyn na jazere, odráža ekonomicky dobre zorganizované pomery. Nie príliš veľká lúka slúžila na chov zvierat, no v priaznivom roku poskytovala očividne polotvrdým zvieratám zimné krmivo. V obci celoročne fungovala krčma a mäsiarstvo. Zástavbu, ktorú možno nazvať veľkolepou, zaznamenala aj zemepánska regulácia z roku 1768. V tom čase už bolo identifikovaných 26 1/2 pozemkov. Z toho 5 dostalo riadnu a 42 polovičnú zem, pričom v obci žilo 21 ženatých a 18 slobodných zemanov. Celá parcela zahŕňala 22 akrov pôdy a 10 fúr seno lúk. O necelých dvadsať rokov neskôr zostal počet parciel nezmenený, no výmera pozemku sa výrazne zväčšila – zrejme kvôli vyčisteniu. V tomto čase – v roku 1787 – sa objavil aj pojem „pozemok za domom“, ktorý – vulgárne – zodpovedá dnešnému „zadnému dvorku“.

O spôsobe výstavby obce a obytných budov vieme málo. Vo vyššie uvedenom zemepánskom nariadení z roku 1787 sa spomína hostovský hostinec, ktorý bol už pokrytý škridlou, kým maštal vo dvore bola pokrytá šindľom. V kaštieli bol „dom so živým plotom z nepálenej tehly a trstinou“. Rovnakým spôsobom bola vyrobená aj vtáčia búdka. Nemôžeme byť ďaleko od pravdy, ak predpokladáme, že v predchádzajúcich storočiach sa tento spôsob výstavby mohol

vyskytovať v celej obci (v roku 1937 ešte stála v obci budova so živým plotom), pričom strešnou krytinou bola trstina a plšť. Spomína sa aj murovaná pec, ktorá však leží v ruinách spolu s domom murára.“

Lesy na hraniciach obce sa koncom 18. a začiatkom 19. storočia pomaly vyčerpávali. Zvyšný les nie je veľmi vhodný na pasenie alebo ťažbu dreva, pretože je „veľmi hustý“. V tom čase už boli na hranici obce dve jazerá: jedno tvoril potok, z ktorého sa nazbieralo 620 snopov trstiny, druhé pri hranici Péterdu 468 snopov.

V polovici 19. storočia bola väčšina lesa vyklčovaná a vysadená. Roky plynuli ticho, tvrdou prácou: aj emancipácia poddaných a vykúpenie vrchnosti prebiehalo v tichosti.

V roku 1874 takmer celá obec vyhorela a na rekonštrukciu sa požičalo 60-tisíc forintov, ktorých splácanie zruinovalo obyvateľov obce na desaťročia.

Robotické všedné dni nám uľahčili a spestria vzácne sviatky. Z dávno stratených krojov zostali ako výpovedné znamenie len dámske veľmi jemné, precízne vyšívané biele šatky na plecía a hlavu a vreckovky. Z ich ľudových zvykov – typických aj pre okolité obce – si zasluhujú zmienku tradície vianočného stromčeka, vianočného pastierskeho pozdravu, betlehemu a sviatočného cyklu jari. Kôre zasvätenej na Kvetnú nedeľu sa pripisovala moc odháňať zlých duchov, odháňať zlo a dokonca liečiť. Na Veľkú noc sa svätila šunka, vajcia, chlieb, chren a soľ.

Omrvinky posväteného jedla sa rozsypali po poliach v nádeji na bohatú úrodu. Po stáročia sa začiatok hospodárskeho roka oslavuje na deň svätého Juraja (24. apríla). Súčasťou zvyku bol obradný pohon zvierat, sprevádzaný magickými úkonmi. Ľudové zvyky obyvateľov Lázi sú späté so zvykmi regiónu Bakony a Kisalföld, predstavujú prechod, spojovací článok medzi nimi.

V roku 1999 bola preložená z Veszprémskej župy do Győr-Moson-Sopron County.

Kéty – Maďarsko

História obce Kéty siaha až do doby kamennej. Správa z 12. storočia o osídlení dobyvateľskými Maďarmi. Záznam z 19. storočia dosvedčuje, že Kéty patrila k panstvu klanu Gut-Keled. Osada sa vtedy nachádzala severne od jej súčasnej polohy.

V tureckom období sa Kéty stali neobývanými V tureckých deféroch v roku 1563 sa už názov Kéty neobjavuje, no susedné obce Murga, Zomba a Felsónána stále platili Turkom. V roku 1723 sa obec spomína ako panstvo kniežat Eszterháziocov.

Názov obce sa opäť objavuje v listinách z roku 1732. Vtedy prichádzajú prví nemeckí osadníci. Oficiálne nájdeme v sčítaní ľudu v roku 1767 88 rodín a 55 pozemkov s menom Kéty.

Podľa štatistík Eleka Fényesa z roku 1836 je Kéty nemeckou a rumunskou obcou. Jeho obyvatelia majú luteránsky a staroverecký kostol. Ľudia sa živia pestovaním vína a tabaku. Prví presídlení Szeklerovci prišli v apríli 1945. Odsun Nemcov trval do marca 1947, dovtedy býval Szekler s Nemcami pod jednou strechou. Delili sa o chlieb a zbierali spolu.

Všetci usadení Szeklerovci pochádzali z Hadikfalvy.

Šľachtické rodiny v Kétyene:

V roku 1732 barón János Mihály Schilson usadil v Kétyene protestantských Nemcov, medzi ktorými boli aj luteráni a reformovaní kresťania hesenského pôvodu. Kéty v skutočnosti patrila rodine Sándorocov, ktorí boli reformovaného náboženstva. Ako zástavu ho držal barón Schilson, od ktorého ho krátko po inštalácii vykúpil István Sándor. Sobášom s Évou Sándorovou sa neskôr stal zemepánom Kéty reformovaný kňaz János Visoly. Časť Kétyen mala aj rodina Bene.

Slávny rodák z Kéty: Gyula Hegedűs (1870-1931)

Narodil som sa 3. februára 1870 v Kéty, malej dedine v Tolnianskej župe. Môj otec sa volal János Heckmann, bol statkár, potom skrachoval a stal sa poštmajstrom. Mama sa za slobodna volá: Alojzia Fonyó. Narodil som sa v tom istom dome ako on. Na strednú školu som chodil v Szekszárde, rodičia chceli, aby som sa za každú cenu stal farmárom, do Keszthely, na Ekonomickú akadémiu. Keď však na to prišiel čas, boli sme úplne zničení, moji rodičia si nemohli dovoliť poslať ma do školy, a tak sa otec rozhodol – keďže môj strýko bol hlavným súdnym zriadencom v okrese Simontornya –, že zo mňa urobí notára. Akoby som stále počul jeho slová:

— Vstúpte do verejnej správy a váš brat vám dá to najlepšie miesto notára!

Bol som notárskym úradníkom, bol som úradníkom na služobnom súde v Gyönköy. Dostával som dennú dávku 80 krejcarov a býval som u strýka ako stály hosť. Takto to trvalo mesiac alebo dva, ale tento kancelársky život sa mi vôbec nepáčil. Práve v tom čase sa v Gyönköy objavila spevácka spoločnosť vdovy Keresztélyné. Táto kresťanka mala šesť slávnych, krásnych dcér, všetkých šesť herečiek, a potom najala mladých hercov, ktorí dievčatá sprevádzali, to bol umelecký štáb speváckej spoločnosti. Dohodol som sa s Keresztélyne, že pôjdem s nimi, ale pridám sa k nim až v Tamási, aby moji rodičia a strýko nič netušili a poslali za mnou žandárov. Pridal som sa k nim v Tamási, môj honorár za vystúpenie bol 1

forint a v cene bol aj obed. Pani Kresztélyová varila pre spoločnosť, nikdy nezabudnem na kôpku varených cestovín, ktoré mi podávala: nebola v nich ani soľ, ani tuk. Vždy som potajomky zdvihol tanier spod stola a nakrmil ním psa. Musel som si dávať pozor, nechcel som režiséra uraziť. Stačí povedať, že som sa zamiloval do jednej z dcér pani Keresztélyovej. Možno to bol dôvod, prečo som s nimi strávil päť mesiacov v Somogy v takých mizerných podmienkach. Ako som sa neskôr dozvedel, mojich rodičov a strýka prehľadali žandári po celom kraji. Potom po čase konečne akceptovali môj útek.

Prípadov, keď bolo predstavenie zrušené pre ľahostajnosť divákov, bolo veľa. Ale stalo sa aj to, že riaditeľ zavolať z pokladne: „Zahrajú to za 30 krajczárov?“ « Len za 30 krajczárov za

výkonnostný poplatok. Hrali sme to, bolo to veľa peňazí, mohli ste za to dostať guláš a striekačku! Určite som si tu užil svoj pôst. Ak nebolo vystúpenie, išli sme „hrať kvarteto“. Inými slovami: „Odstreľujeme dom s kamenným komínom.“ Toto je vidiecky, bláznivý

herecký výraz. Štyria herci vyrazili a my sme spievali pred domami s kamennými komínmi — pred dommi lepšie situovaných ľudí. Všetci sme začínali týmto:

»Je tichá noc,

Pokojná noc. . ".

Keď sme dokončili tretiu pieseň, jeden z nás vystúpil dopredu, postavil sa pod otvorené okno, zložil si klobúk a povedal:

» Niektorí členovia divadelnej spoločnosti v X. sa chceli pokloniť kvartetom. . ".

Peniaze samozrejme hodili do klobúka. Navyše sme si zaspievali ešte jednu pesničku. Mal som vtedy 18 rokov a o pár týždňov som prišiel do Pešti, aby som sa zapísal na Činohernú akadémiu.

Vyzdvihli ma. A tu začína skutočná deprivácia. Bol som tenký, škaredý mladý muž s veľkým nosom a môj jediný príjem by bol ako extra, ale nevzali ma. Štáb Národného divadla vtedy tvorili všetci vysokí krásni ľudia, tak čo by som tam robil? Napriek tomu sa niekedy objavila štatistika alebo dve. Oproti starému národnému divadlu bol Malý smrad, kde škatuľa syra stála 4 kreisy a kúsok chleba 2 kreisy — tých 6 kreisov sa mi nejako podarilo nazbierať, aj keď to boli trochu štatistiky. Roztomilý vrchný čašník v kaviarni Pannónia Gyula mi na dva týždne požičal rannú kávu. Raz som mal na sebe celkom 8 kreitzarov a na Museum Boulevard som videl obrovské koláčiky, každý stál 8 kreitzarov, neodolal som a jeden som si kúpil. Tridsaťosem hodín som potom nejedol vôbec nič. Utrápený hladom som išiel domov a padol do postele. Mal som veľmi lacnú malú izbu na prenájom na ulici Papnövelde 2.

Túto miestnosť nikto nepotreboval, pretože pod ňou bola pekáreň a cez steny išlo strašné teplo. Niekedy bolo teplo v miestnosti neznesiteľné. Ležal som v posteli, keď náhodou išiel okolo lekárnik, ktorého som poznal, pozrel sa do okna a spoznal ma. Videl, že som chorý od hladu. Napísal môjmu otcovi, ktorý sa objavil na druhý deň. Uzdravil som sa a rodičia ma podporovali 30 forintmi mesačne počas dvoch mesiacov.

Aj moje šťastie sa začalo obracať k lepšiemu, bol som upísaný do zboru Národného divadla ako druhý bas (Toto je najnižší hlas, mal som vtedy 19 rokov.) Na rok som dostával 500 forintov. Prvá vec, ktorú som urobil, bolo, že som si zo svojho platu kúpil sivý cylindr, dlhé elegantné sako a poslal som rodičom späť 60 forintov. Ede Paulay, ktorému vďačím za veľa, od prvého ročníka akadémie až po tretí ročník, keď som zmaturoval — odišiel som na vidiek.

Nastúpil som do divadelnej spoločnosti Pesti a Dobó v Szolnoku s mesačným platom 36 forintov. Precestoval som celú republiku, bol som v Pápe, Debrecíne, Bratislave. U Krecsányiho.

Raz som vystupoval v Budíne, mal som hrať starého grófa v nejakom ľudovom divadle, ale v Krcsányiho očiach som zlyhal na plnej čiare, pretože som „nedostal“ starého grófa s bradou po brucho a moje pohyby neboli dostatočne elegantné. Po mnohých vidiieckych zastávkach som nakoniec skončil v Cluj-Napoca so spoločnosťou Ditrói Móra. Môj plat bol 80 forintov v zime a 70 forintov v lete. Viac v zime, pretože vtedy ste potrebovali aj palivové drevo, hrubé oblečenie a topánky s hrubšou podrážkou. Vystupoval som tu ako barytonista v operete a Ditrói sa mi tak potešil, že mi hneď zvýšil plat na 100 forintov. Onedlho nasledovalo otvorenie Divadla komédie, ktorého riaditeľom sa stal Ditrói. Ferenc Szécsi sa tam prišiel pozrieť na návrh Móra Ditróia. Szécsi ma sledoval v operete, v ktorej som spieval ducha kapitána Hudsona, pobežujúceho po javisku v bielej plachte. V tejto hre nebolo ani slovo prózy. Szécsi ho ihneď podpísal do peštianskeho Vígszínházu.

Tu len poviem, že moje rodné mesto Kéty, táto malá švábska dedinka, ma minulý rok zvolilo za čestného občana. Pomenoval po mne svoju najkrajšiu, najširšiu ulicu. A najviac som hrdý na text môjho čestného občianstva. Visí na stene v izbe. Každý sa ma pýta, kto napísal týchto krásnych dvadsať riadkov. Obecný úradník: Ernő Rummy.

Staré správy, články o Kéty:

Opitosť bola medzi mužmi považovaná za každodennú záležitosť. Možno to vysvetľuje množstvo násilia, vďaka ktorému sa obyvatelia osady stali v tejto oblasti notoricky známymi. V roku 1841 v súvislosti s inou príhodou kompetentný okresný richtár zvolal: „Obyvatelia Kölesdu by mali byť známi celému svetu pre ich bitky a iné neprávosti, opäť to ukázali a dali najavo svoju bezbožnosť tým, že bez akéhokoľvek dôvodu napádali a bili ľudí, ktorí kráčali po zbožnej ceste.“ Obeťou incidentu sa stala dvojica nevoľníkov, ktorí nedokázali dostatočne rýchlo uhnúť pred vozmi vezúcimi drevo od mlynárov. Ďalší tragicky tragický incident sa týkal aj dvojčiat. Mihály Benedek na ceste domov z rozlúčky v Gyönku divoko predbiehal ostatné autá a pri tom prešiel a zabil jedného z chodcov, Mihályne Zart.

_____

Vlámanie (Zalai Gazette, november 1882)

V Kéty (Tolnám) došlo v uplynulých dňoch ku vlámaniu spojenému s neslýchanou drzosťou, neznámi zlodeji vypáčili páčidlom železné mreže na okne do dverí prvej miestnosti fary Kéty, rozbili tabuľu, otvorili okno a jeden zo zlodejov vliezol priamo do bohato zariadenej izby pod oknom ostatných. Mladého pastora zobudil zvuk rozbitia okna a nič netušiac začal bez zbraní vchádzať do druhej miestnosti. Ale aký veľký musel byť jeho strach, keď v izbe našiel zlodeja, ktorý práve ukladal do rozprestretých obliečok posteľnú bielizeň, oblečenie atď. zviazaný. Farár sa vrátil, zamkol dvere, vybehol na dvor a zahučal. Kým však prišla pomoc, páchatelia už boli na úteku a odniesli si so sebou množstvo posteľnej bielizne a iných ukradnutých vecí.

Hosszúperesztég - Maďarsko

Je to dlhá dedina hodná svojho mena a súdiac podľa jej pôdorysu to mohla byť kedysi dedina s jednou ulicou v juhovýchodnom rohu župy, ďaleko od akéhokoľvek mesta (Vasvár 22, Sárvár 25, Celldömölk 30, Szombathely 38 km), ale túto situáciu výrazne zlepšuje skutočnosť, že dedina, ktorá vedie cez krvavú osadu, vedie cez krajinu 8.

Krvavé bitky tu neboli, no naši predkovia tu nikdy nekonali ani jeden župný snem. Jeho jedinou zásluhou či slávou je, že jeho obyvatelia žili a produkovali mnoho stoviek rokov, „umierali, zabíjali, objímali sa, robili, čo bolo treba“, teda udržiavali život a národ: platili dane a poskytovali štátu vojakov v každom čase, a nie málo. Stručne povedané, boli národom udržiavajúcim národ. Kedy bola v tejto oblasti zrazená prvá stanová tyč? Tisíc rokov? Pred dvetisíc rokmi? Kto tu mohol byť prvými osadníkmi? Kto dal meno nášmu mestu? Veď slovo „steg“ skryté v názve osady mohlo byť nemeckého alebo slovanského pôvodu. Podľa lingvistov význam slova Peresztteg je: cez cestu, miesto prechodu. Čo možno dokazuje aj jeho geografická poloha, keďže nájst Hosszúperesztteg na mape nie je ťažké.

Hlavná cesta číslo 8 zo Székesfehérváru do Grazu ju pretína na kilometri 126. Tu, kde teraz leží obec, sa navzájom objímajú dva malé regióny západného Zadunajska: Vasi-hegyhát a Kemenesalja.

Prvá písomná zmienka o škole v Pereszttegu pochádza z roku 1631. V roku 1770 učil učiteľ István Kovács cez zimu dvadsať žiakov, aj keď v obci vtedy žilo najmenej 150 školopovinných detí. „Na nič dobré dieťa nepotrebuje vedomosti!“ Vtedajší ľudia sa priznali.

Gmina Kęty – Poľsko

Kęty (nem. Kenty) je mesto v Osvienčimskej župe, Malopoľské vojvodstvo, Poľsko. V rokoch 1975 až 1998 patrilo vojvodstvu Bielsko-Biała. Podľa údajov z roku 2004 žilo v meste 19 175 obyvateľov. Kęty je priemyselné a obchodné mesto.

Poloha

Bol vybudovaný na svahoch Malých Beskýd (Beskid Mały), v údolí rieky Soła, pozdĺž cesty z Bielska-Biała do Krakova, medzi Kozami a Andrychówom, v zakarpatskej klimatickej oblasti.

História

Kęty má mestské práva od roku 1277, no história osady siaha do oveľa skorších čias. Najväčší rozvoj mesta nastal za dynastie Jagelovcov, keď sa Kęty stal kráľovským, neskôr kráľovným majetkom a členovia mestskej rady požičiavali peniaze kráľovi. Zastavili sa tu husári poľského kráľa Jána Sobieskeho, keď tiahli na Viedeň, knieža Józef Poniatowski pred bitkou pri Lipsku, účastníci novembrového a januárového povstania a 1. brigáda poľskej légie pod velením Józefa Piłsudského. Najznámejšou postavou Kęty je patrón mesta, svätý Ján z Kenty.

V roku 1867 Franciszek a Edward Zajączek a Karol Lankos založili prvú továreň na súkno v Kętach.

Rodina Wojtyła žila v Kętoch a neďalekom Czanci, kde sa konal II. Rodina pápeža Jána Pavla II.

Centrum mesta so stredovekým trhovým námestím, ako aj ulice a budovy z 19. storočia, ktoré ho obklopujú, musíte vidieť. Storočia sú domy pod pamiatkovou ochranou. Pozoruhodný je románsky farský kostol, kostol sv. Jána z Kanty (1644-1648) a františkánsky kláštor (17.-18. storočie).

Diósd – Maďarsko

Diósd (nem. Orasch) je mesto v budapeštianskej aglomerácii v Peštianskej župe v okrese Érd, jeho rozlohou najmenšie mesto a rozlohou najmenšie mesto v Maďarsku.

Poloha

Leží medzi Érd, Törökbálint a Budapešť, na južných svahoch planiny Tétényi. Jeho stredom prechádza hlavná cesta 7, s Törökbálintom ju spája cesta 8102 a dotýka sa jej aj diaľnica M0, ktorej najbližšia križovatka bola vybudovaná hneď pri východnej hranici.

Erb

Erb je uvedený v uznesení miestneho zastupiteľstva Obce Diósd 1/1993. (II. 25.) („O vytváraní a používaní erbu a vlajky Spoločenstva“; zmena: 12/2001. (VI. 20.), v konsolidovanom znení: 16/2003. (IX. 01.)

Popis erbu

Erbom je basreliéfny štít v spodnej časti zaoblený. Štít je ohraničený červeným rámom s vodorovne prebiehajúcim červeným pruhom. Ľavé dolné pole (heraldicky pravá strana) je modré, pravé horné pole (heraldicky ľavá strana) je žlté. Na heraldicky ľavej strane je v modrom poli štylizovaný obraz Kaplnky sv. Gellérta, ktorej vonkajší obrýs je biely, vnútorná žltá a hnedá.

Erbom je basreliéfny štít v spodnej časti zaoblený. Štít je ohraničený červeným rámom a cez neho je našitý červený pás. Ľavé dolné pole (heraldicky pravá strana) je modré, pravé horné pole (heraldicky ľavá strana) žlté.

Na heraldicky ľavej strane na žltom poli žltý hroznový strapec so zeleným listom na hnedom viniči.

Na heraldicky pravej strane je v modrom poli štylizovaný obraz Kaplnky sv. Gellérta s bielou vonkajšou kontúrou a žltouhnedou vnútornou farbou.

Erbom v poli štítu sú:

Kaplnka svätého Gellérta

Kaplnka svätého Gellérta súvisí s legendou svätého Gellérta, o ktorej ilustrovaná kronika napísala:

„...Biskupi Gellért, Besztrik, Buldi a Beneta, ako aj pán zo Szolnoku, vyrazili z Fehérváru v ústrety kniežatu Endremu a Leventemu, aby ich so ctou prijali.

A keď spomínaní biskupi dorazili na miesto zvané DIOD, chceli si vypočuť omšu v kostole svätej Sabíny predtým, ako išli pred svojich pánov.

Tu prenocovali 23. septembra 1046 a počas rannej omše biskup Gellért oznámil svojim spoločníkom svoje nočné videnie, z ktorého usúdil, že zomrú mučeníckou smrťou...”

Z predpokladaného miesta poslednej omše sa postupom času stalo pútnické miesto. Strapec hrozna

Hrozno ako erb je symbolom znovuzrodenia obce z 18. storočia (obsahuje ho aj pečať vyrobená v 19. storočí).

Osada bola počas tureckej éry úplne zničená. Od začiatku 18. storočia sa obec pomaly opäť zaľudňovala a súpis Fejérskej župy z roku 1774 už eviduje 20 rodín, ktoré mali 17 kráv a 92 viniča.

Noví obyvatelia väčšinou pochádzali z nemecky hovoriacich oblastí, boli vinohradníkmi, tvrdo a usilovne pracovali a zapustili korene v novej vlasti.

História

V popise Anonymous prvýkrát čítame o Diosd, napísanom vo forme Gyogy:

“Árpád... udelil pozemok Kündünovi, otcovi Kurszána, od mesta kráľa Attilu po Százhalom a

Diód”;

Potom sa v maďarskej kronike o pohanskej vzbure napísalo, že Gellért a jeho traja spolubratia biskupi na pochode z Fejérváru v ústrety Ondrejovi I. išli do kostola svätej Sabíny v Dióde, kde Gellért počas omše predpovedal, že zomrú mučeníckou smrťou. Tento príbeh bol neskôr zahrnutý do väčšej Gellértovej legendy zostavenej za vlády kráľa Ľudovíta Veľkého a je možné, že v tejto dedine s názvom Dió bol zajatý kráľ Henrich III. Štefan IV pochoduje proti Štefan.

Názov Diósd sa spomína v listine z roku 1278, písaná Gyog, ako majetok šľachticov Diódi. V rokoch 1293-1294 bol majetkom Tamása Berkiho. V roku 1323 kráľ Karol Róbert daroval dedinu Diód Štefanovi, pánovi Visegrádu, ako dedinu Tamásovi Berkimu, ktorý zomrel bez dediča. V roku 1334 platil kňaz kostola patriaceho do budínskeho archidiaconátu pápežský desiatok 4 garás podľa pápežského desiatkového registra. Hrad Diósd sa spomína za čias Žigmunda Luxemburského a v roku 1417 sa spomína aj pevnosť pri Dióside. Mal aj kostol, kostol sv. Bartolomeja.

Diósd je usadená dedina juhozápadne od Budína.

V roku 1910 z 896 obyvateľov bolo 522 Maďarov, 357 Nemcov, 12 Slovákov. Z nich bolo 881 rímskokatolíckych, 8 reformovaných a 6 luteránskych. Začiatkom 20. storočia patril do mestskej časti Váli župy Fejér.

V roku 2007 prešla z mikroregiónu Budaörs do novovzniknutého mikroregiónu Érd a následne sa stala súčasťou okresu Érd. Na návrh ministra verejnej správy a spravodlivosti jej bol 15. júla 2013 udelený štatút mesta.

Keť - Slovensko

Obec sa nachádza na východnom výbežku hrebeňa Garammenti, v mierne kopcovitej oblasti, pozdĺž Kétyi-víz (kde bolo v 20. storočí založených niekoľko rybníkov), 24 km severne od Párkány, 18 km od Nagysalló a 38 km južne od Lévy. Obcou prechádza vedľajšia cesta spájajúca Farnad (6,5 km) s Bénye (7,5 km), do susedného Baru (5 km) vedie poľnohospodárska cesta. Prevažnú väčšinu jeho hranice tvorí poľnohospodárska pôda. Na západe hraničí s obcami Kural a Nagyöved, na juhu Bart, na juhovýchode Bény, na východe Oroszka a Csata a na severovýchode Lekér Na najsevernejšom bode sa jeho hranica dotýka aj Nyírágó. Jeho severovýchodná a východná hranica tvorí historickú hranicu žúp Ostrihom a Bars.

Verejná správa

Obec patriaca do okresu Nitra a okresu Lévai. Do roku 1920 patrila ako veľká obec do okresu Párkány v Ostrihomskej župe a po pripojení k Československu do roku 1960 do okresu Párkány. V roku 1960, keď bola mestská časť Párkány zrušená, bola pripojená k mestskej časti Léva. V rokoch 1938 až 1945 bola opätovne pripojená k Maďarsku (ostrihomska župa, okres Párkány), vtedy stratila štatút veľkej obce. Jeho rozloha (19,65 km²) sa za posledných sto rokov nezmenila.

Obyvateľstvo

V roku 1910 mala 1221 obyvateľov, v roku 1921 1245 a v roku 1938 1248 takmer výlučne maďarskej národnosti. Obec nebola postihnutá presídľovaním po roku 1945, ale v druhej polovici 20. storočia zaznamenala výrazný úbytok obyvateľstva (v rokoch 1939 – 2011 stratila 47 % obyvateľstva, v rokoch 1991 – 2011 pokles o 18,5 %). V rokoch 1991 až 2011 sa podiel obyvateľov slovenskej národnosti zvýšil zo 4,3 % na 10,4 %, no prevažná väčšina obyvateľstva (87,6 % v roku 2011) je stále maďarská. 50,6 % obyvateľov je kalvínskych a 43,4 % rímskokatolíckych.

História

Prvýkrát sa v listinách objavuje v roku 1295, keď dedinu prepadli synovia Kázméra Hunt-Pázmána a vyhnali z arcibiskupského panstva veľké stádo dobytky. Začiatkom 14. storočia bol zemepánom rod Dévéki, no v roku 1420 už bol v majetku ostrihomskeho arcibiskupa, ktorý ho vlastnil až do roku 1919. Obec bola zničená počas tureckého obdobia a až neskôr bola dosídlená. Jeho farnosť sa spomína okolo roku 1350 a už začiatkom 18. storočia mala školu. V roku 1571 tu bolo 20 poddanských pozemkov. V roku 1699 tu žilo 58 obyvateľov. V roku 1715 mala 25 domácností. V roku 1720 sa v obci spomínajú dva mlyny. V roku 1787 žilo v 98 domoch 556 obyvateľov. V roku 1828 mala 99 domov a 787 obyvateľov, ktorí sa zaoberali najmä poľnohospodárstvom. Až do Trianonskej zmluvy patrila do okresu Párkány v Ostrihomskej župe a potom v rokoch 1938 až 1945 bol pripojený späť k Maďarsku. V prvých mesiacoch roku 1945 bola obec na fronte a utrpela vážne škody, oba jej kostoly boli zničené. Po roku 1945 bolo odtiaľto deportovaných 50 maďarských rodín do Čiech.

Jeho význam dnes

Zániku vyučovania v maďarskom jazyku v poľnohospodárskej obci zabránil v roku 1999 zriadenie reformovanej cirkevnej základnej školy. Prevádzku maďarskej materskej školy prevzala v roku 2002 reformovaná cirkev. Jeho reformovaný kostol, postavený v roku 1775, a

rímskokatolícky kostol, postavený v rokoch 1884–87, boli zničené na konci druhej svetovej vojny a v 60. rokoch boli na ich mieste postavené nové kostoly.

